

ILUSTRACIÓN: *Cravos*
AUTOR: A. T.

Ánxela Gracián

Ánxela Gracián (pseudónimo de Ánxela Rodríguez Rodríguez, Gracián-Castroverde-Lugo, 1968) comezou a escribir poemas e relatos durante a súa época universitaria publicando algúns deles nas revistas *Ólisbos* e *Dorna*, pero sería na Literatura Infantil e Xuvenil na que se estreou como autora na década dos 90, con títulos como *Cos petos cheos de cinza* (Everest Galicia, 1998), *As bolboretas douradas* (Sotelo Branco Edicións, 1999), *Eu tamén fun peliqueiro de Laza* (Everest Galicia, 2001), *Chis Chisgarabís* (Tambre/Edelvives, 2004), *A toupiña cegarata* (Tambre/Edelvives, 2005), *Nun lugar chamado Labirinto* (Tambre/Edelvives, 2006), *Camiño solitario* (Galaxia, 2006), *Pinga de choiva* (Xerais, 2009), *Carrapeto* (Ediciones Macmillan, 2009); *Carapuchiña "en rose"* (Everest Galicia, 2009); *As palabras do silencio* (Edicións Xerais de Galicia, 2012), *Xoaniña, rei-rei* (Sotelo Blanco Edicións, 2014) e a serie de contos infantís dedicados ao elefante Gombó: *Gombó e a viaxe á lagoa* (Ferverza Edicións, 2017) e *Gombó e o medo á escuridade* (Ferverza Edicións, 2017). Como poeta, publicou *Paisaxes de pan* (Bourel Edicións, 2014), libro autobiográfico dedicado ás mulleres da súa infancia. Traballa no Servizo de Tradución da Xunta de Galicia dende o ano 1996 e cultiva tamén a tradución literaria, oficio que, xunto coa escrita de ficción, lle apaixona, dando voz en galego a Margarite Yourcenar, Hugo Pratt, Sandra Comino, Blanca Álvarez, María Teresa Andruetto, João Manuel Ribeiro, entre outros.

Aprender a alpeirar costa arriba

Aprender a alpeirar costa arriba
foi oficio da infancia.
Sucedeu nos carreiros que levan a ese monte de noso
que nesta banda de acó
chamamos Bidueiros,
a orixe.
A súa luz aínda fulgura azul no cristal da memoria,
dun azul febreiro,
fráxil e esquivo
de luz en intemperie,
que se extravía no bosque
furando a escuridade impenetrable
no máis mesto da carballeira,
aí onde ouvean as raíces.
Luz que sacia a pupila de silencio azul
que é antídoto contra a morte.
Da forza da túa luz forxouse a nosa esencia.

Casa (imaxe primeira)

*“Herdei unha casa sen número
con vellos niños desfeitos
e gretas nos muros como veas
onde dormen o vento e as palabras
que condensan cada ausencia”.*

N. Madzirov

Casa,
teito de lousa gris,
polo que esvara furiosa esa nosa chuvia
doméstica e constante co seu tatabexo monótono
adormentando os meus máis negros pesadelos,
como o facía outrora a música de Joham Sebastian Bach.

7

Casa,
dentro dos teus muros sólidos de pedra
non se escoita ningún son que conxure a tristeza,
o ruído dos trens ou o dos reloxos,
a auga que flúe inexorable,
o bater das pálpebras que se pechan
para conter o agromar das bágoas
ou o fragor triste dos corpos despois do amor.

Casa,
aira das laxes de granito,
que avó e pai tapizaron pedra a pedra
para que non se perdesse ningún gran.

Casa,
lume de toros de carballo ardendo na cociña,
onde aínda habitan as historias de noso
porque teñen bocas que as contan outra volta.

Casa,
imbatible e sólida,

percorrida polos muxidos tristes de vacas
que nunca foron cegas
porque albiscaron o mundo
cos seus grandes ollos abertos.
Casa,
solidez irreductible,
berce das miñas raíces,
onde Fiadeira Penélope é feliz
agatuñando comfortable polas páxinas dos meus libros,
para abanearse insomne nas sílabas
deses nomes que son revelacións
á beira de adxectivos que matizan as certezas,
sen bater torpe contra os teus muros,
porque nada en ti é pequeno,
senón inmenso e eterno.

Casa (imaxe segunda)

*“No olvidaré nunca la casa paterna
con la voz de los míos dentro”.*

Salvador Paniker

Casa,
abeiro da intemperie,
ceo azul coma ningún outro,
sen nubes nin sombras,
que albergas a miña infancia,
azul e estantía no horizonte,
mentres o tempo do Chamoso
corre cara á morte.

Casa,
o tempo percorreute,
gardando a lume *a voz dos meus dentro*.

Casa,
eu son esa que sempre a ti volvo,
porque non son quen de dicirille nunca adeus de todo
ao teu corazón inmenso de pedra.

En que recanto do mapa

En que recanto do mapa
está aquel país azul que foi meu un día?
A patria das mazás,
os camiños de silvas cubertas de amoras
que sabían a sol despois da chuvia
coma as mazás de setembro.
Cando o busco na memoria,
atópoo cuberto por un manto de distancia,
co Chamoso ao fondo fluíndo irrevogable.
Talvez a culpa fose miña
por aceptar por eterna compañeira
a infatigable Fiadeira Penélope que,
cuspindo saliva e tecendo ao mesmo tempo,
tendeu trampulleira sobre aquel meu ceo azul
unha arañeira tan mesta
que agochou os camiños do regreso.

Pertenzo á estirpe das delirantes

*“A Fe González Fernández,
que me ensinou o significado da frase ‘ao airío’.*

Foi nesa escola de mestra nacional
onde comprendín que eu ingresaba
para sempre na saga das delirantes,
esas mulleres que sementan o cereal fóra do suco,
na beira mesma da cal,
ao airío, en disonancia.
“Niña, escribe bien, no delires”, dicíame dona Elisa,
cando, baiurando historias, sementaba,
por fóra daquelas liñas demasiado rectas,
borranchos que se soñaban
elefantes grandes dentro de zapatos pequenos
e rinocerontes con ás de mosca,
no “delirio” fértil daquela terra sen arar,
que daba conta da miña orixe cento por cento agraria,
porque xa entón intuía que os regos
son camiños demasiado previsibles
nos cales nunca podemos extraviarnos,
aínda que, para chegar a un lugar,
o rego sexa o camiño máis comfortable.
As delirantes camiñamos por ese significado primeiro da palabra,
cos brazos apoiados no chan
coma acróbatas tolas que prefiren ter os pés
rozando esas nubes que aboian ingravidas,
coma centeo que agroma fóra do suco,
en terra de delirio,
porque só aí
sopra o vento ao seu favor,
porque só aí
a noite o enfeitiza.

||

Os sinais inequívocos do brión verde

Hoxe sei que é alí,
na nosa vella aira de laxes de granito gris de cantería,
que Avó Guillermo e Pai cubriran
para que, ao facer a malla,
non se perdese ningún gran,
onde atopo os recordos todos,
onde aínda son quen de soñar.
Moitas veces pensei que
a vella aira de laxes de granito
se me perdera na memoria para sempre
e que nunca a ela había volver,
mais un día volvín.
Foi pola primavera,
cando o brión verde agroma de novo
entre as regañas das laxes,
o mesmo brión que me falara,
con sinal inequívoco,
da hora inminente da miña partida.
Por facer caso dos sinais do brión verde,
un día cabalguei tras do ronsel
daquel neno viquingo do caderno azul
que navegaba feliz na súa piragua,
e fun vivir a un espazo moito máis pequeno,
nun apartamento pequeno
dentro dun edificio pequeno
de apartamentos pequenos coma o meu.
Naquel lugar todo era moi pequeno,
os prantos e as risas,
os xemidos e os berros,
ata o aire que se filtraba polas físgoas da ventá
tiña o recendo das cousas que balorecen
porque non teñen espazo para voar.
Naquel meu apartamento pequeno,
Fiadora Penélope,
a araña que nunca me abandonou,

extraviouse sen dicir que marchaba.
Busqueina polos mares de tinta,
nos reversos dos meus libros,
nas páxinas das palabras máis excelsas,
nos poemas máis felices,
nos finais máis inesperados,
pero nin traza da súa presenza.
Entón pensei que morrera,
vella e sabia de tanto ler,
ata que un domingo apareceu de novo
empolincada no seu recanto favorito,
dende onde tramposa tendía arañeiras,
cuspindo saliva e tecendo ao mesmo tempo.
Confesoume que fuxira un día,
esvarando por entre as fendas da ventá pequena
do meu apartamento pequeno,
do edificio de apartamentos pequenos onde vivo,
porque afogaba naquel espazo tan pequeno
que ata o aire ten o recendo balorento
dos lugares onde non se pode voar.
Fiadora Penélope contoume que,
seguindo as andoriñas,
sobrevolara vastos desertos,
océanos inmensos e terras fértiles,
nos que coñecera como era en realidade
a vida exótica que tanto lera nos libros,
mais confesoume que decidira regresar
porque se lle acordaba moito
a vella aira de laxes de granito,
que Avó Guillermo e Pai cubriran
para que, ao facer a malla,
non se perdese ningún gran,
alí, onde cada primavera,
o brión verde lanza
inequívocos sinais de liberdade.

Como será camiñar entre nubes?

- **Como será camiñar entre nubes?** –preguntáralle un día tamén xa moi afastado a Unicornia Branca a Benu Zula.

Entón el cóntalle a historia dunha muller que por amor camiñara entre nubes.

- Estaba tan namorada –falara Benu Zula–, que pensou que debía darllo todo ao seu amado, por iso se espiu de todas as cousas que posuía, de todas as cousas con que soñaba, de todas as que sabía, do que era, do que fora, do que ía ser, ata baleirarse completamente. Pero a el seguíalle parecendo pouco o que ela lle entregaba e pedíalle máis e máis ata que ficou tan lixeira que pesaba o mesmo que un rebo de po. Entón veu un refacho de vento e empuxouna elevándoa ás nubes.

-Que se senten as nubes? –preguntáralle el que, como era poeta, quería aproveitar as experiencias dela para facer poemas.

-Camiñar entre nubes é tan esponxoso que as pernas non cansan. Ademais, acadas a mirada dos vagalumes dende máis preto.

-Serán as estrelas, muller –retrucara el envexoso–. Ademais, a palabra vagalume é demasiado polisílaba para un verso meu.

-Non sei, serán polisílabas, pero a min parécenme vagalumes –respondera ela que como estaba tan namorada, sempre lle daba a razón.

O que pasou despois foi que á moza lle arrefriaron os pés e lle comezaron a doer os ósos polas noites, tanto que xa non podía seguir camiñando polas nubes nin contándolle as súas impresións, pero tampouco podía baixar porque non pesaba nada.

-Precisas uns zapatos –díxolle el, doído por quedar sen aquelas experiencias tan inspiradoras.

Lembrouse entón dunha zapataría que había na súa rúa; no seu escaparate tiña expostos uns zapatos de charón vermello brillantes, con taco de agulla. Enchíanlle o ollo de verdade e habíanlle quedar que nin pintados á súa moza, así que foi e mercoullos. Ela púxoos pero deseguida se deu conta de que non podía camiñar con eles no alto porque o taco de agulla facía que as nubes fendesen e perdesen consistencia. Así que tivo que quitalos e volver camiñar descalza pero só podía andar un pouco cada día. Moi pouco.

-Dime que se sente ao estar nas nubes? –insistira el co lapis e a goma de borrar na man.

-Non o sei explicar ben. O seu tacto húmido lémbreme a area da praia xusto á beira do mar. Resúltame delicioso.

-Delicioso é un adxectivo moi gastado, dime algo máis orixinal.

-Penso que, para camiñar polas nubes, primeiro, non se poden levar zapatos de taco de agulla e, segundo, que hai que esquecer todas as cousas que a un lle pesan, algo así como transformar os recordos en luz.

Segundo lle contara a Unicornia Branca, parece ser que a moza quedara para sempre nas nubes e aló arriba fórase esquecendo daquel namorado egoísta e do amor que un día lle tivera.

Hai nubes que, ao atravesalas, provocan o esquezo de todo

Hai nubes que, ao atravesalas, provocan esquezo de todo: quen es, a onde vas, de onde vés. Son as Nubes do Esquezo. Os viaxeiros que as atravesan aínda seguen vagando no aire sen saber de onde saíron nin a onde queren chegar.

Benu Zula sempre quere atravesar esas nubes. Cando ve unha no horizonte, intérnase nela. Entón esquece quen é, a onde vai e de onde vén. Esquece todas as cousas que viviu, todo o que sentiu, o bo e o malo. Esquece tamén todas as nubes. O seu ánimo é entón o de quen o tivo todo e todo o perdeu nun instante.

De súpeto, embárgao unha sensación estraña semellante á que sentía antes de coñecer a Unicornia Branca, un baleiro parecido a unha tristeza triste.

Por iso, cando aparece unha segunda nube do Esquezo no ceo, Benu Zula non o pensa e intérnase de novo nela. Ao atravesala, esquece o esquecido e séntese moito mellor, máis orientado, como se todo volveuse ser igual de novo. Finalmente Benu Zula, esquecendo primeiro e esquecendo despois o esquecido, atopa o camiño de volta ao bosque das unicornias onde vivía a Unicornia Branca. Unha vez alí búscaa con esperanza nas pólas máis altas do sabugueiro gris, mais non a atopa por ningures. Entón unha nova tristeza asátao de novo.

Como eran os días anteriores a ela? Como era aquela sensación de baleiro?

Non pode lembralo.